

Τριώδιον Κατανυκτικόν

Ἕνα Πνευματικὸ Ταξίδι
πρὸς τὸ **Τέλος** τοῦ **παλαιοῦ**
καὶ τὴν **Ἀρχή** τοῦ **Νέου**

■ Προετοιμασία γιὰ τὴν Μεγάλη Σαρακοστή (γ')

Ἐπιστροφή ἀπὸ τὴν ἐξορία*

Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου

Τὴν δευτέρα Κυριακὴ τοῦ Τριωδίου καὶ τρίτη τῆς προετοιμασίας μας γιὰ τὴν Μεγάλη Σαρακοστή, διαβάζουμε τὴν παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου (Λουκ. ιε' 11-23). **Ἡ** παραβολὴ τούτη, μαζί μὲ τοὺς ὕμνους τῆς ἡμέρας αὐτῆς, μᾶς παρουσιάζουν τὴν μετάνοια σὰν *ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἐξορία*. **Ὁ** ἄσωτος υἱός, λέει τὸ Εὐαγγέλιο, πῆγε σὲ μια μακρινὴ χώρα καὶ ἐκεῖ σπατάλησε ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε. **Μία** μακρινὴ χώρα! **Εἶναι** ὁ μοναδικὸς ὀρισμὸς τῆς ἀνθρώπινης κατάστασης πού θὰ πρέπει νὰ ἀποδεχθοῦμε καὶ νὰ τὸν οικειοποιηθοῦμε καθὼς ἀρχίζουμε τὴν προσέγγισή μας στὸν Θεό. **Ἕνας** ἄνθρωπος πού ποτὲ δὲν εἶχε αὐτὴ τὴν ἐμπειρία, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, πού ποτὲ δὲν αἰσθάνθηκε ὅτι εἶναι ἐξοριστός ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, αὐτὸς ποτὲ δὲ θὰ καταλάβει τι ἀκριβῶς εἶναι ὁ Χριστιανισμός. **Καὶ** αὐτὸς πού νιώθει «σὰν στὸ σπίτι του» σ' αὐτὸν τὸν κοσμο καὶ στὴν ζωὴ τοῦ κόσμου τούτου, πού ἔμεινε ἄτρωτος ἀπὸ τὴν νοσταλγία γιὰ μία ἄλλη πραγματικότητα, αὐτὸς δὲ θὰ καταλάβει τι εἶναι μετάνοια.

* * *

Ἡ μετάνοια συχνὰ ταυτίζεται μὲ μία ψυχρὴ καὶ «ἀντικειμενικὴ» ἀπαρίθμηση ἀμαρτιῶν καὶ παραβάσεων, ὅπως μία πράξη «ὁμολογίας ἐνοχῆς» ὕστερα ἀπὸ μία νόμιμη μήνυση. **Ἡ** ἐξομολόγηση καὶ ἡ ἄφεση ἀμαρτιῶν θεωροῦνται σὰν νὰ ἦταν δικαστικῆς φύσεως. **Ἀλλὰ** παραβλέπεται κάτι πολὺ οὐσιαστικό, χωρὶς τὸ ὁποῖο οὔτε ἡ ἐξομολόγηση οὔτε ἡ ἄφεση ἔχει κάποιο πραγματικὸ νόημα ἢ κάποια δύναμη. **Αὐτὸ** τὸ «κάτι» εἶναι ἀκριβῶς τὸ αἶσθημα τῆς *ἀποξένωσης ἀπὸ τὸν Θεό*,

ἀπὸ τὴν μακαριότητα τῆς κοινωνίας μαζί Του, ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ ὅπως τὴν δημιούργησε καὶ μᾶς τὴν ἔδωσε Ἐκεῖνος. **Ἀλήθεια**, εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ ἐξομολογηθῶ ὅτι δὲν νήστεψα τὶς καθορισμένες γιὰ νηστεία μέρες, ἢ ὅτι παράλειψα τὴν προσευχή μου ἢ ὅτι θύμωσα.

Ἀλλὰ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὸ πρᾶγμα νὰ παραδεχθῶ ξαφνικά, ὅτι ἔχω ἀμαυρώσει καὶ ἔχω χάσει τὴν πνευματικὴ μου ὁμορφιά, ὅτι εἶμαι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ πραγματικὸ μου σπίτι, τὴν ἀληθινὴ ζωὴ καὶ ὅτι κάτι πολύτιμο καὶ ἀγνὸ καὶ ὁμορφο ἔχει ἀνέλπιστα καταστραφεῖ στὴν δομὴ τῆς ὑπαρξῆς μου.

Παρ’ ὅλα αὐτὰ ὅμως, αὐτὸ καὶ μόνο αὐτό, εἶναι μετάνοια καί, ἐπὶ πλεόν, εἶναι μία βαθιὰ ἐπιθυμία *ἐπιστροφῆς*, ἐπιθυμία νὰ γυρίσω πίσω, νὰ ἀποκτήσω ξανά τὸ χαμένο σπίτι. **Ἔλαβα** ἀπὸ τὸν Θεὸ θαυμαστὰ πλούτη: πρῶτα ἀπ’ ὅλα τὴν ζωὴ καὶ τὴν δυνατότητα νὰ τὴν χαίρομαι, νὰ τὴν ὁμορφαίνω μὲ νόημα, ἀγάπη καὶ γνώση: **Ὑστερα** – μὲ τὸ Βάπτισμα – ἔλαβα τὴν νέα ζωὴ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, τὰ δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν χαρὰ τῆς οὐράνιας Βασιλείας. **Ἔλαβα** τὴν γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ μέσα ἀπ’ αὐτή, τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίσω καθετὶ καὶ τὴν δύναμη νὰ εἶμαι «τέκνον Θεοῦ». **Καὶ** ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχασα, τὰ χάνω καθημερινά, ὄχι μόνο μὲ τὶς συγκεκριμένες «ἀμαρτίες» καὶ τὶς «παραβάσεις», ἀλλὰ μὲ τὴν **ἀμαρτία ὅλων τῶν ἀμαρτιῶν**: τὴν ἀπομάκρυνση τῆς ἀγάπης μου ἀπὸ τὸν Θεό, προτιμώντας τὴν «μακρινὴ χώρα» ἀπὸ τὸ ὁμορφο σπίτι τοῦ Πατέρα.

* * *

Ἡ Ἐκκλησία ὅμως εἶναι ἐδῶ παροῦσα γιὰ νὰ μοῦ θυμίζει τὶ ἔχω ἐγκαταλείψει, τὶ ἔχω χάσει. **Καὶ** καθὼς μοῦ τὰ ὑπενθυμίζει μὲ τὸ Κοντάκιο τῆς ἡμέρας αὐτῆς, ἀναλογίζομαι ὅτι:

«Τῆς πατρῴας δόξης Σου, ἀποσκιρτήσας ἀφρόνως, ἐν κακοῖς ἐσκόρπισα ὃν μοι παρέδωκας πλοῦτον· ὄθεν Σοὶ τὴν τοῦ Ἀσώτου φωνὴν κραυγάζω. Ἡμαρτον ἐνώπιον σου, Πάτερ οἰκτίρμων· δέξαι με μετανοοῦντα καὶ ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων Σου».

Καί, καθὼς ἀναλογίζομαι, βρίσκω μέσα μου τὴν ἐπιθυμία τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τὴν δύναμη νὰ τὴν πραγματοποιήσω: **«ἀναστὰς** πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· **πάτερ**, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· **οὐκέτι** εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· **ποιήσόν** με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου».

* * *

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ἀναφέρουμε εἰδικὰ μίᾱ λειτουργικὴ λεπτομέρεια τῆς *Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου* [κατὰ τὸ σλαβικὸ τυπικὸ].

Στὸν Ὁρθρο, μετὰ τὸν ἑορταστικὸ καὶ χαρούμενο ψαλμὸ τοῦ Πολυελέου, ψέλνουμε τὸν λυπηρὸ καὶ νοσταλγικὸ 136ο ψαλμὸ:

«Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών... πῶς ὄσωμεν τὴν ὁδὸν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; ἐὰν ἐπιλάβωμαι σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθεῖή ἡ δεξιὰ μου· κολληθεῖή ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου».

Εἶναι ὁ Ψαλμὸς τῆς ἐξορίας. **Τ**ὸν ἔψαλλαν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὴν βαβυλώνια αἰχμαλωσία τους καθὼς σκέφτονταν τὴν ἱερὴ πόλη τους, τὴν Ἱερουσαλήμ. **Α**πὸ τότε ὁ ψαλμὸς αὐτὸς ἔγινε ὁ ψαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου ποὺ συνειδητοποιεῖ τὴν ἀποξένωσή του ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ συναισθανόμενος αὐτὴ τὴν ἐξορία γίνεται πάλι ἄνθρωπος. **Γ**ίνεται ἐκεῖνος ποὺ ποτὲ πιά δὲν θὰ νιώσει βαθιὰ ἱκανοποίηση μὲ τίποτε στὸν «πεπτωκότα» αὐτὸν κόσμον, γιατί ἀπὸ τὴν φύση καὶ ἀπὸ τὴν κλήση του εἶναι ἕνας ἀναζητητῆς τοῦ Τέλους.

Ὁ ψαλμὸς αὐτὸς θὰ ψαλεῖ δύο ἀκόμα φορές: **τ**ις δύο τελευταῖες Κυριακὲς πρὶν ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Σαρακοστῇ καὶ τὴν παρουσιάζει σὰν ἕνα μακρινὸ ταξίδι, σὰν μετάνοια, σὰν ἐπιστροφή.

*† Κυριακὴ Ἀσώτου
15.2.2021 ἐκ. ἡμ.*

(*) **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἀλεξάνδρου Σμέμαν**, Μεγάλῃ Σαρακοστῇ - Πορεία πρὸς τὸ Πάσχα, σελ. 33-37, ἐκδόσεις «Προφύρα», ἐκδόσεις ιγ', Αθήνα, Ἰανουάριος 2016. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

